

EL DILEMA CRUCIAL
Germà Bel
(Publicat a *La Vanguardia*, 19 de juny de 2012)

Resolta la incògnita sobre el resultat de les eleccions gregues, que permeten formar una majoria parlamentària de partits favorables als acords amb les institucions de la UE, ens endinsem ja en el dilema crucial la resolució del qual marcarà el camí pel que transitarà la inestabilitat financera en la zona euro. No es tracta, per cert, de les propostes sobre programes d'estímul al creixement, mitjançant programes de finançament d'infraestructures o qualsevol altra modalitat d'expansió de la despesa pública. Molt més important que això, s'accentuaran les discussions sobre la creació d'un sistema bancari europeu, en el qual elements com la garantia de dipòsits o la supervisió bancària siguin comuns per a tots els països de la zona euro. Més en general, s'accentuarà també el debat sobre la mutualització a escala europea de la garantia del deute públic, mitjançant l'emissió d'eurobons o instruments financers similars, que calmi els mercats de deute públic i relaxi la prima de risc a què estan sotmeses les economies del sud.

Com és lògic, els països del sud d'Europa, França inclosa, són els que tenen més interès a avançar ràpidament en garanties europees per als sistemes financers i els mercats de deute. Tanmateix, els països del centre i nord d'Europa, el principal referent dels quals és Alemanya, són reticents a avenços tan ràpids, perquè consideren necessari el reforç del govern econòmic a escala europea. També la convergència de polítiques econòmiques, referides no només als aspectes fiscals i pressupostaris, sinó també a una gran varietat de polítiques microeconòmiques que afecten la productivitat de l'economia. Cert, sense integració financera i de mercats de deute no s'estabilitzarà la situació financera. És cert també, però, que sense un grau molt més gran d'harmonització de les polítiques econòmiques en diferents àmbits l'estabilització financera pot ser merament conjuntural, i prolegomen de nous desequilibris. D'aquí l'exigència de profundes reformes estructurals en els països del sud d'Europa, una altra vegada França inclosa, que tenen economies més rígides, i per la seva menor flexibilitat tenen més dificultats per adaptar-se a circumstàncies tan canviants com les dels temps actuals. I també la necessitat de la cessió de sobirania econòmica que exigeix aconseguir un govern econòmic europeu efectiu.

La situació té alguna cosa del dilema de l'ou i la gallina. Podem esperar molt temps per a la mutualització europea de garanties? I, en absència d'un estat de necessitat, ¿estaran disposats els països del sud -on abunda el nacionalisme gelós- a la cessió de sobirania i a la realització de reformes estructurals que afecten a la poderosa xarxa d'interessos creats? Tendeixo a pensar que ambdues preguntes tenen un no per resposta. Per cert, sòlids estudis d'investigadors de les Universitats de Sheffield i de Warwick indiquen que primer va ser la gallina. En tot cas, millor no matar la gallina, o segur que ens quedem sense ous.